

Eurajoki–Lapinjoki-vesistöalueyhmä

kokous 1/2011

Aika: Tiistai 11.10.2011 klo 9:30–12:30

Paikka: Säskylän kunnanviraston valtuustosali
Rantatie 268, Säskylä

Läsnä: Rauli Antola, Elina Joensuu, Tuija Kailaste, Sanna Kipinä-Salokannel, Erkki Majamäki
Hannu Mattila, Oiva Mikola, Ulla Ranta, Jukka Reko, Johanna Rinne, Aulis Saarinen, Kati
Saarni, Pasi Tuominen, Seppo Varjonen, Seija Vatka, Juhani Vihervuori

Asialista

09:30 Saapuminen ja tulokahvit

10:00 1. Avaus ja tervehdyssanat (5 min)

Ympäristöpäälikkö Jukka Reko Pyhäjärvisuudun ympäristötoimistosta avasi kokouksen ja toimi samalla puheenjohtajan sijaisena. Jukka Reko kävi lyhyesti läpi haja-asutusalueen jätevedenkäsittelyä. Ympäristötoimisto on kartoittanut hankkeen kautta haja-asutuksen jätevesienkäsittelyä Pyhäjärvisuudulla. Pyhäjärvisuudulla pitäisi tehdä vuoteen 2016 mennessä vielä ainakin 1500 pienpuhdistamo.

Kokoukseen osallistui 16 henkilöä.

Suoritettiin kokouksessa läsnä olevien esittely.

2. VELHO 2010–2013 = Vesien- ja luonnonhoidon alueellinen ja paikallinen toteuttaminen Lounais-Suomen vesistöalueilla (15 min)

Projektipäälikkö Elina Joensuu Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta esitteli hankkeen. Esityksen aineisto: **Liite 1**

VELHO-hanke käynnistyi vuonna 2010. Hankkeen tavoitteena on vesien- ja luonnonhoidon yhteistyön ja toimenpiteiden kehittäminen Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa, ja sitä toteuttaa Varsinais-Suomen ELY-keskus. Hankkeen kustannusarvio on noin kolme miljoonaa euroa, ja sen rahoitus tulee EU:n osittain rahoittamasta Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta. Hanketta toteutetaan kolmen vuoden ajan vuoden 2013 loppuun saakka. Vesienhoito-osiossa Satavesi ja Pro Saaristomeri -yhteistyöohjelmissa käynnistetään Kokemäenjoen–Saaristomeren–Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelman sekä vesistöalueiden kehittämisohjelmien toteutus paikallistasolla.

Luonnonhoito-osiossa neljälle satakuntalaiselle ja viidelle varsinaissuomalaiselle Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla kosteikko- ja vesistöalueella laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelmat.

Ranta-alueosiossa kehitetään ruovikkoisten ranta-alueiden monikäyttösuunnittelua ja bioenergian hyödyntämistä.

Hallinnointi-osio ohjaa hankkeen toimintaa, taloutta, vuorovaikutusta ja tiedotusta. Osiossa toteutetaan myös hankkeen vaikuttavuuden arviointi.

VELHOn vesienhoito-osiota toteuttavat Varsinais-Suomen ELY-keskuksen yhteistyökumppaneina Suomen ympäristökeskus ja Pyhäjärvi-instituutti. VELHO-hanke antaa resurssit Satavesi-ohjelman toteuttamiseen vuoteen 2013.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Satakunnan ranta-alueiden suunnitteluprosessi on käynnistynyt esiselvityksellä. Sen pohjalta valitaan Satakunnan rannikolta suunnittelualueita, joilla tehdään tarkempaa merenrantaniittyjen peruskunnostustarpeisiin ja ruovikoiden hyödyntämismahdollisuuksiin liittyvää suunnittelua. Suunnittelualueilta pyritään löytämään kiireellisimmät ja arvokkaimmat merenrantaniittyjen kunnostuskohteet, sekä riittävän laajoja ruovikoiden kesä- tai talvileikkuukohteita urakoitsijoille valmiina "korjuupaketteina", joilta on alustavasti selvitetty maanomistajien kiinnostus, tarvittavat luvat sekä leikatun ruokomassan jatkokäyttökohde. Vesistöalueryhmältä voisi tulla hyviä ehdotuksia arvokkaista merenrantaniittykohteista.

Lisätietoa:

VELHO-hanke: www.ymparisto.fi/velho

Satavesi-ohjelma: www.ymparisto.fi/satavesi

Pro Saaristomeri -ohjelma: www.ymparisto.fi/prosaaristomeri

3. Vesienhoidon ajankohtaiskatsaus (15 min)

Ylitarkastaja Sanna Kipinä-Salokannel Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta kertoi ajankohtaisista vesistöasioista. Esityksen aineisto: **Liite 2**

Käydään läpi alueellista toteutusohjelmaa, joka on juuri saatu valmiiksi, ja sitä miten se käytännössä tulee vaikuttamaan "kentällä". Toteutusohjelmaa tullaan käyttämään vesienhoidon toimenpiteiden seurannan työkaluna vuosina 2011–2012. Puhutaan myös vesienhoidon aikatauluista. Lisäksi muutama sana merenhoidosta.

Vesistöalueryhmien kautta pyritään saamaan vesienhoitoa käytännön tasolle. Kehittämishjelmissä vesistöalueryhmät kartoittavat keskeisiä vesien tilan toimenpidetarpeita ja pohtivat alueelleen soveltuvia keinoja vesien tilan ja käyttökelpoisuuden parantamiseksi. Kehittämishjelmaa voidaan käyttää apuna suunniteltaessa seuraavaa toimenpideohjelmaa.

Kokemäenjoen–Selkämeren–Saaristomeren vesienhoitoalueen vesienhoito-suunnitelma: www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=111707&lan=fi

Satakunnan pintavesien toimenpideohjelma:

www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=112399&lan=sv

Valtakunnallinen vesienhoidon toteutusohjelma vuosille 2010–2015:

www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=125038&lan=fi

Eurajoen–Lapinjoen-vesistöalueen tekstimuotoinen kehittämissuunnitelma:

www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=81699&lan=fi

Eurajoki–Lapinjoki-vesistöalueen kehittämissuunnitelman toimenpidetaulukko:

www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=116023&lan=fi

4. Satavesi-ohjelma ja Eurajoki–Lapinjoki-vesistöalueryhmän toiminta (50 min)

VELHO-hankkeen koordinaattori Johanna Rinne Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta alusti keskustelua vesistöalueryhmän toiminnasta.

Esityksen aineisto: **Liite 3**

Satakunnan vesistöohjelma Satavesi on vuodesta 2002 alkaen edistänyt kymmenien alueellisten ja paikallisten vesienhoitohankkeiden toteutumista. Satavesi perustuu Satakuntaliiton ja Varsinais-Suomen sekä Satakunnan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ohjelmasuunnitelmaan. Ohjelman kolmas toimintakausi ajoittuu vuosille 2010–2015. Ohjelmatyö toiminta muodostaa avoimen keskustelufoorumin, kokoaa hankealoitteita, tarjoaa tukea

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahoisto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

hankkeiden toteuttajille neuvonnalla ja etsimällä yhteistyökumppaneita ja rahoitusta sekä edistää ympäristötietoisuutta (www.ymparisto.fi/satavesi).

Satavesi-ohjelman vuoropuhelu tapahtuu kaikille intressitahoille avoimissa neljässä vesistöalueryhmässä: Eurajoki–Lapinjoki, Kokemäenjoki, Karvianjoki ja Selkämeri. Ryhmät kartoittavat keskeisiä vesien tilan toimenpidetarpeita ja pohtivat alueelleen soveltuvia keinoja vesien tilan ja käyttökelpoisuuden parantamiseksi. Työvälineinä ovat alueelliset vesienhoitosuunnitelmat, toimenpideohjelmat ja toteutusohjelmat linkitettyinä paikallisia aloitteita kohtiin vesistöalueiden kehittämisohjelmiin. Eurajoki–Lapinjoen vesistöalueen kehittämisohjelma on päivitetty viimeksi 14.10.2009 ja käsittää yhteensä 96 toimenpidettä. Pohditaan nykyisen luettelomaisen vesistöalueen kehittämisohjelman parantamista hankkeiden edistämisen ja priorisoinnin työvälineeksi ja kootaan alueen ajankohtaisimpia hanketarpeita. Omat vedet paremmiksi -toiminnassa organisoidaan omatoiminen vesien tilan seuranta ja raportointi. Ympäristötietoisuuden edistäminen tapahtuu lisäksi vesistökunnostusten koulutuspäivien ja kummikoulujen avulla. Ideoidaan Eurajoki–Lapinjoki-alueen toimintaa vuosille 2012–2013.

Keskustelussa todettiin, että tavoitteena on saada jokaiselle vesistöalueelle Pyhäjärven suojelurahaston-tapainen säätiö tai rahasto (linkki Pyhäjärven suojeluohjelmaan: www.pyhajarvensuojelu.net/).

Pohdittiin, pitäisikö Eurajoki–Lapinjoki-vesistöalueryhmään rekrytoida uusia jäseniä. Keskustelua käytiin vilkkaasti. Todettiin, että on hyvä lähettää muistutusviesti vanhoille jäsenille, jotka ei ole olleet aktiivisesti mukana. Ehdotettiin ryhmästä puuttuvia yrityksiä ja yhdistyksiä. Kuntia kehoitetaan tarkastamaan sekä oma että paikallisten yritysten edustus. Pohdittiin myös, mikä olisi paras tapa lähettää kutsu ryhmän jäseneksi (lehti-ilmoitus, henkilökohtainen kirje vai kohdennettu sähköposti). Todettiin, että sähköpostikutsu lienee tehokkain, mutta viestiin tulisi lisätä, että ryhmä on kaikille sidosryhmille avoin ja että kutsua voi lähettää eteenpäin. Lisäksi mietittiin, että jäsenille olisi hyvä nimetä varahenkilöt. Kokouskutsuun voisi lisätä muistutuksen, että jos ei itse pääse kokoukseen, voi pyytää jonkun muun osallistumaan puolestaan. Kokoukseen voi ottaa myös jonkun toisen mukaan.

Todettiin kehittämisohjelman olevan toimenpiteiden seurantaan hyvä työkalu, mutta se vaatii päivitystä (mm. toteutusohjelmien kunnostuskohteet ja kosteikot mukaan), jotta saataisiin mahdollisimman hyvin paikallinen ääni kuulluksi seuraavan toimikauden toimenpideohjelmassa. Päätettiin, että toimenpidetaulukko päivitetään, täydennetään ja muokataan tarvittaessa uuteen malliin ja lähetetään sitten sähköisesti kaikille jäsenille. Näin kaikilla on aikaa tutustua toimenpidetaulukkoon, jota käsitellään ensi kokouksessa.

Omat vedet paremmiksi -kampanjassa kannustetaan kaikkia omatoimiseen vesien tilan seurantaan ja raportointiin. Vesistöseurannan koulutuspäivät pidettiin keväällä Raumalla ja Kankaanpäässä, minkä tuloksena Satakuntaan saatiin 19 uutta seuraajaa. Kaikki havainnot kootaan raporteiksi ja tiedot tulevat tarkasteltaviksi myös paikkatietoportaali Lounaispaikkaan (www.lounaispaikka.fi) ja mahdollisesti myös Järviwikiin (www.jarviwiki.fi). Eurajoki–Lapinjoki-alueella havaintoja kerätään 14 eri paikasta. Omat vedet paremmiksi -kampanja on jakanut tietoa vesiensuojelusta erilaisissa tilaisuuksissa, koulutuksissa, näyttelyissä ja messuilla. OVP-kampanjalla on myös omat Facebook-sivut, joita voi seurata ilman rekisteröitymistä Internet-osoitteessa:

www.facebook.com/pages/Omat-vedet-paremmiksi/194976237212325.

Ympäristötietoisuuden edistäminen tapahtuu lisäksi vesistökunnostusten koulutuspäivien avulla. Kullaan vedet – kunnostus ja käyttö (2010–2012) hanke järjesti yh-

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

teistyössä Sataveden kanssa geotuubi-ruoppausnäytöksen Levajärvellä syyskuussa 2011. Video geotuubi-ruoppausmenetelmästä on nähtävissä Internetissä osoitteessa

http://esittelyvideo.1g.fi/vesienhoito/geotuubi_uusi_ruoppausmenetelma.html

Ruoppaus geotuubi-menetelmällä herätti mielenkiintoa ja tästä menetelmästä toivottiin enemmän tietoa tai koulutusta. Muitakin koulutustoiveita voi edelleen esittää Satavesi-henkilöstölle.

Satakunnan OVP-kummikoulutoiminta käynnistyy keväällä 2012. Kummikouluiksi on Satakunnassa valittu neljä koulua, ja vesiensuojeluun ja -tarkkailuun liittyvät kummikoulupäivät pidetään keväällä ja syksyllä 2012. Saatavien kokemusten perusteella kummikoulutoiminnan tuloksia on tarkoitus laajentaa kaikkien koulujen saataville.

VELHO-hankkeessa on varattu resursseja (n. 20 000 €/vesistöalue, hankkeita voi olla useampikin) pilottihankkeiden toteutukseen. Lounais-Suomen alueella toteutetaan ainakin kahdeksan pilottihanketta, ja ajatuksena on toteuttaa keskenään erilaisia hankkeita. Vesistöalueryhmät ovat pilottien valinnassa tärkeässä roolissa. Varsinais-Suomessa on jo kerätty ideoita, Satakunnassa ideointi on vasta alkamassa. VELHO-hankkeen rahoittamat pilottihankkeet voivat olla monenlaisia: mm. järvien ja muiden vesistöjen kunnostukseen, ympäristökasvatukseen ja -tietoisuuteen tai vesienhoitoon muuten liittyviä. Ehdotuksen ei tarvitse olla valmis hanke. Ehdotuksia otetaan vastaan ryhmiltä ja VELHOt valitsevat pilottihankkeet myöhemmin. Hankkeita valitessa huomiota kiinnitetään myös siihen, miten hanke VELHOn osuuden jälkeen tulisi jatkumaan eli ettei hanke jää vain suunnitteluasteelle. Hanke voi silti käynnistyä vasta tämän pilottihankkeen pohjalta.

Piloteissa suunnitellaan toimenpiteitä yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa ja toteutukselle pyritään löytämään ulkopuolinen rahoitus. VELHO-hanke ei voi rahoittaa investointeja, eikä käytännön tekemisiä (esim. kaivuritöitä), joten ensisijaisesti tämä rahoitus on käytettävä hankkeissa suunnitteluun. Hankkeella voi olla muita rahoittajia, jotka voivat maksaa esimerkiksi toteuttamisen menoeria. Pilottihankkeissa ei tarvitse olla omarahoitusta, vaan tuohon mahdollisesti jopa 20 000 euroon saakka raha tulee VELHO-hankkeesta.

Jukka Reko totesi, että kehittämissuunnitelmissa on kyllä ja taajamia, joihin toivottaisiin syntyvän vesiosuuskuntia, ja pohdittiinkin mahdollista vesiosuuskuntien synnytysprojektia, jossa kylien ja taajamien asukkaille markkinoitaisiin syitä perustaa vesiosuuskunta viemärointiä varten, järjestettäisiin tilaisuuksia ja tiedotettaisiin aktiivisesti.

Kohdennettu viesti pilottihankehausta lähetetään työryhmien jäsenille. Muitakin hankkeita pyritään edistämään, vaikkei niistä tulisikaan pilotteja.

Eurajoki–Lapinjoki-ryhmältä pyydetään ehdotuksia pilottihankkeiksi 30.11.2011 mennessä. Hanke-ehdotukset toimitetaan Johanna Rinteelle soittamalla, sähköpostilla tai kirjeellä.

Johanna Rinne, Varsinais-Suomen ELY-keskus, Valtakatu 12, 28100 Pori
p. 040 7699 092, sähköposti: johanna.rinne[at]ely-keskus.fi.

Tauko (10 min)

5. Haja-asutuksen jätevesien suunnittelu- ja tiedotushanke Pyhäjärvi seudulla 2010–2011 (20 min)

Projektineuvoja Hannu Mattila Pyhäjärvisuodun ympäristötoimisto esitteli hankkeen. Esityksen aineisto: **Liite 4**

Pyhäjärvisuodun ympäristötoimisto on toiminta-alueellaan (Eura, Köyliö ja Säkyllä) kartoittanut kiinteistöt, jotka jäävät kuntien nykyisten viemärlaitosten toiminta-alueiden ja hyväksyttyjen vesihuollon kehittämissuunnitelmien mukaisten viemäritäviöiden alueiden ulkopuolelle. Samalla on järjestetty neuvonta- ja tiedotustilaisuuksia. Selvitysten perusteella on arvioitu, täyttääkö nykyinen jätevesien käsittelyjärjestelmä uuden asetuksen 209/2011 vaatimukset sekä paljonko on niitä, jotka saavat vapautuksen jätevesijärjestelmän korjauksista 68 vuoden iän perusteella. Tulokset antavat kuvan ympäristötoimiston toiminta-alueella tehtävien jätevesijärjestelmien korjaustarpeen määrästä. Hankkeessa on ollut myös mahdollista saada tuettua suunnitteluapua vakituiseen asumiseen tarkoitetun asuinrakennuksen jätevesijärjestelmään. Hanke, josta avustusta maksetaan, saa rahoitusta Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta Leader-toimintalinjasta Satakunnan ELY-keskuksen ja Pyhäjärvisuodun ry:n kautta. Esityksessä käsitellään lyhyesti suunnitelmien myöntöperiaatteita, kiinnostusta avustuksia kohtaan ja tehtyjen suunnitelmien määrää.

6. Yhteinen Selkämeri -hankkeen esittely (Botnia Atlantica -ohjelma) (20 min)

Eurajoki–Lapinjoki-työryhmä on osallistunut viime vuonna käytännön vesiensuojelutoimia edistävän hankkeen suunnitteluun ja rahoituksen mietintään. Kuulimme vuosi sitten Satakuntaa koskevan Interreg-ohjelma Botnia Atlantica -sihteeristön Suomen jäsentä Hans Beijaria ja joulukuussa 2010 ideoimme mahdollisen BA-hankkeen sisältöä. Pyhäjärvi-instituutti on sen jälkeen etsinyt hankekumppaneita ja lopulta siinä monien vaikeuksien jälkeen myös onnistunut. Hanke on hakemuksen valmisteluvaiheessa ja sen työnimi on Yhteinen Selkämeri. Hankkeen teemoina ovat käytännön vesiensuojelutoimet valuma-alueella (erityisesti kosteikot ja haja-asutuksen jätevedet), kalastus ja kalatalous (erityisesti kalataloudelliset kunnostukset ja virkistyskalastuksen edistäminen) ja ympäristötietoisuus. Hankkeeseen voi vielä tulla mukaan toimijaksi.

Puheenjohtaja ja vesistötoimialan päällikkö Anne-Mari Ventelä Pyhäjärvi-instituutista oli estynyt, joten esitys jäi pitämättä. Pyhäjärvi-instituutista tuli kuitenkin viestiä, että hankehakemus on lähtemässä loppuvuodesta tai alkuvuoden 2012 aikana. Toimijaksi pääsee vielä mukaan. Yhteyttä voi ottaa suoraan Pyhäjärvi-instituuttiin joko Anne-Mari Ventelään tai Teija Kirkkalaan.

7. Mahdolliset muut asiat (10 min)

Ei muita asioita.

8. Seuraava kokous (5 min)

Ympäristönsuojeluinsinööri Tuija Kailaste Rauman kaupungin ympäristövirastosta kutsui vesistöalueryhmän seuraavaksi Raumalle.

Seuraava kokous järjestetään torstaina 15.3.2012 klo 9:30–12:30 Raumalla, paikka tarkentuu myöhemmin.

Muistion laati Kati Saarni.